

PİSTACIA VERA'DA ZARARLI YENİ BİR
IDIOCERUS TÜRÜ (HOMOPTERA, JASSIDAE)

Yazan:

W. Wagner, HAMBURG

Çeviren:

Prof. Dr. Zeliha DÜZGÜNEŞ

Ankarada Bay Prof. Dr. B. ALKAN: Anadoluada Idiocerus LEWIV cinsinden şimdiye kadar bilinmeyen ve Pistacia vera üzerinde zarar yapan bir Jassid bulmuştur. Bu tür bu bitki üzerinde Idiocerus stali FIEBER ile birlikte yaşamaktadır, fakat bu yeni haşere diğerine nazaran onda bir nisbetindedir. Bay Prof. ALKANDAN aldığım malûmata göre mücadelesi için % 0,5 Metoxychlor püskürtülür.

Yeni türe bu haşereyi bulana izafeten Idiocerus ALKANI. sp. (yeni tür) ismini verdim.

Yeni Türün Tavsifi:

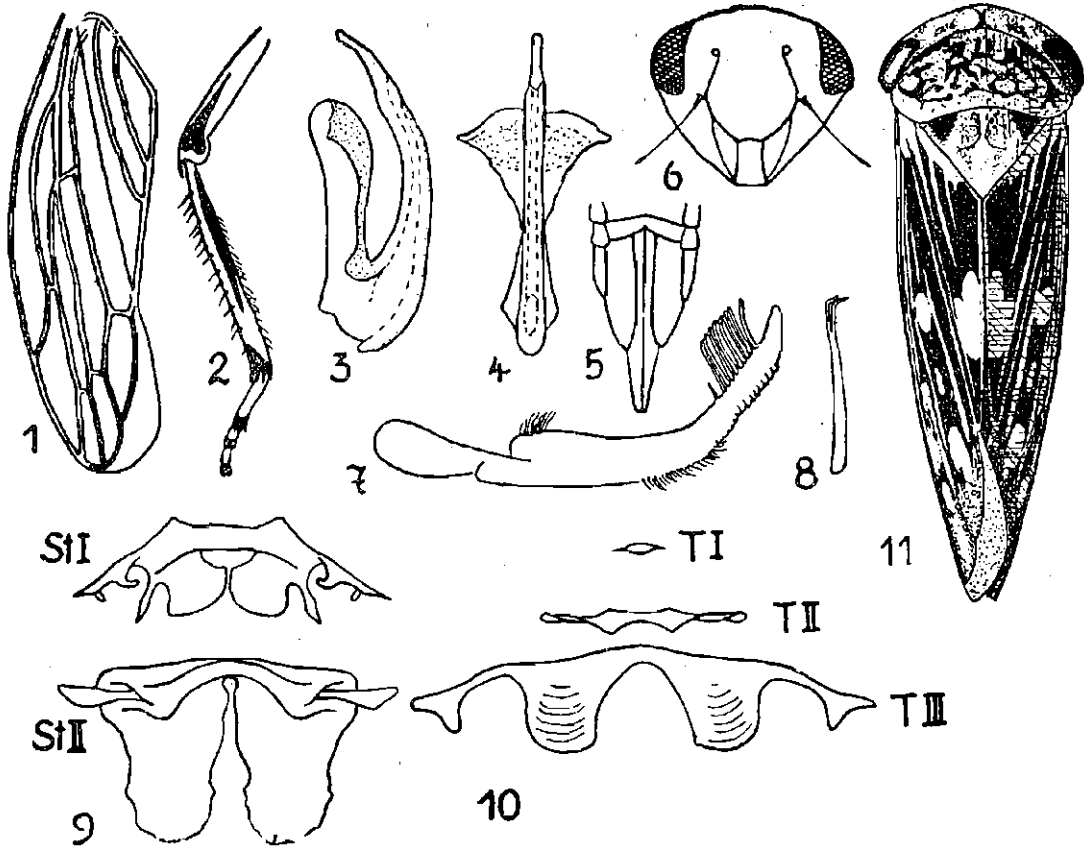
Milimetre olarak ölçüleri. Erkekde uzunluklar: Vertex 0,3 ; Pronotum 0,8; Scutellum 1,0-1,1 ; ön kanatlar 4,9-5,1 ; bütün uzunluk 5,8-6,0 genişlikler: gözlerle birlikte baş 2,1-2,2 ; Pronotum 0,8 ; Scutellum 1,2-1,3 ; ön kanatlar 1,5-1,6.

Dişide uzunluklar: Vertex 0,2-0,3 ; Pronotum 0,8 ; Scutellum 0,9-1,0 ; ön kanatlar 5,0-5,1 ; bütün uzunluk 5,8-6,2. Genişlikler: Gözlerle birlikte baş 2,1-2,2 ; Pronotum 1,9-2,0 ; Scutellum 1,3-1,4 ; Ön kanatlar 4,0.

Renk Durumu:

Esas renk olan açık gri üzerine kahverengimsi şekiller yayılmıştır. Vertex üzerinde Corenal dikiş (Coronal suture) esmerleşmiştir. Vertex'in arka kenarının önünde ve gözlerin iç kenarında her bir tarafta olmak üzere esmerimsi enine bir çizgi vardır. Bu lekeler gayri muntazam bir şekilde birbiri ile irtibat halindedir. Pronotum arka kenarı boyunca giden vazih bir şerit istisna edilirse, siyah mermer damarlıdır. Scutellum'un ön köşelerinde iki adet siyahımsı kahverengi üç köşe şekil bulunur. Üstten bakıldığında enine doğru çıkan ve sonra öne doğru bükülen iki çizgi vardır. Buna mukabil arkada kıvılcık kahverenginde arkaya doğru daralan iki şerit vardır.

Ön kanatlarda süt beyazı lekeler üç sıra halinde enine olarak dizilmiştir. 1. Sıra: bir beyaz leke kanadın kaidesinde ve bir tane de Scutellum'un kenarındadır. Her iki lekede birbiri ile birleşmiştir. 2. Sıra: Kanadın arka kenarının (kapandığı zaman yan yana gelen iç kenarlar) ortasına doğru bir büyük süt beyazı renginde leke bulunur, bunun ön kenarı kertiklidir, aynı sırada Cubital damarlar üzerinde küçük oval leke vardır. 3. leke sırası clavus ucunun yanında bir tane böbrek şeklinde, Median'ın nihayetinde bir tane küçük ve Costal kenarda da bir üçüncü leke bulunur.

Şekil: 1. Ön kanadın damarları.

Şekil: 4. Penis'in arkadan görünüşü.

Şekil: 5. Dişinin abdomen nihayeti.

Şekil: 6. Erkeğin yüzü.

Şekil: 7. Erkeğin stylus'u.

Şekil: 8. Stylus'un üst kenarındaki bir kıl.

Şekil: 3. Penis'in yandan görünüşü.

Şekil: 2. Sağ arka bacağın alttan görünüşü.

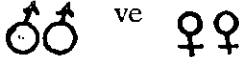
Şekil: 9. Erkek abdominal sternit I ve II.

Şekil: 10. Abdominal tergit I ve II nin lahiaları ve tergit III.

Şekil: 11. Haşerenin üstten görünüşü.

Ön kanadın damarları Corium'un dış kısmında açık olup koyu renkte uzunlamasına çizgilerle birlikte uzanmaktadır. Corium'un iç kısmında ise koyu renkler bizzat damarların kendilerini de örtmüşlerdir. Hücrelerin ortasında da koyu renkli uzunlamasına çizgiler bulunur. Böylece üst tarafın çok kerekteristik olan şekli meydana gelmiştir. (Şekil 11).

Alın (Frons) siyah mermer damarlıdır. Erkeklerde bu şeklin esas kısımları bir gözden diğerine uzanan koyu renkte enine bir şerit meydana getirecek şekilde sıralanmışlardır. Arka Clypeus (Postclypeus) da keza beneklidir. Dişilerde bu renkler gayri vazih bir daire şeklindedir. Ön clypeus (Anteclypeus) de koyu renkte uzunlamasına bir şerit vardır. Lorum dikişi (Zügelnaht) kalverengindedir. Thorax'ın büyük bir kısmı siyahtır, fakat orta thorax'ın dış tarafları ile arka kısmı beyaz renkle çevrilmiştir. Bacakların üst ve alt yüzlerinde az veya çok vazih siyah uzunlamasına şeritler bulunur. Femur'larda diz mafsalının hemen üzerinde kısa siyah halka vardır. Diz mafsalının kendisi açık renktedir.

 birbirine benzer şekillidirler. Yalnız yüzdeki şekiller çok az bir cinsiyet farkı (Sexual dimorphism) gösterirler.

Morfoloji. Ön kanadın damarlarında birinci uç (apical) hücreyi önde ayıran enine damarın noksanlığı göze çarpar. Birinci uç hücresi I d i o c e r u s b r u s i n a e HORVATH da olduğu gibi birinci Discoidal hücre ile kaynaşmıştır. Mediá ile Cubitus'u bağlayan enine damar Medianın çatallandığı noktadadır. Kenar lahikası göze çarpar şekilde genişir.

Arka Clypeus'un yan dikişleri alt tarafta anten kaide çukurlarına kadar daire şeklinde bükülmüştür (Şekil 6). Ocellilere kadar olan üst tarafı hemen hemen düzdür. İki adet olan ocelliler tamamen çift olarak bulunur ve aralarındaki açıklık bunların gözlerle olan açıklıkları kadardır. Yanakların nihayeti ön clypeus'un uçlarını aşmaz. Erkeğin antenlerinin kılları uca varmadan çok dar bir levha halinde genişlemiştir.

Arka femurlar alt tarafta nihayetle içe doğru vazih olarak daire şeklinde genişlemiştirlerdir, (Şekil: 2). Arka tibia'ların nihayetleri ve tarsus segmentlerinin ilk ikisinde her birisinde 4 adet olmak üzere siyah dikenler vardır.

Erkeğin altgenital levhaları (subgenital plate) pygophore'un takriben üst kenarına kadar çıkar ve biraz genişedir. Penis hemen hemen muntazam bir şekilde büküktür, yalnız vücüdün arka tarafında bulunan deliğin (Distal forame) hizasında arka kenar biraz içe, ön kenar biraz dışa doğru büküktür. (Şekil: 3). Kaidesi üst kısımda her iki tarafta olmak üzere üç köşe şeklinde dışa doğru genişlemiştir (Şekil 4), Stylus'un alt kenarında ucun hemen yakınında bir miktar küçük enine cuticula çıkıntıları vardır. Bunların aşağısında bir sıra küçük kıllar bulunur (Şekil: 7). Üst kenarda uca yakın olarak bulunan kıl gurubu ucları çatallı bir sıra dik kıllardan tereküküp eder. Bunların ucları arkaya (yukarıya) doğru yönelmiştir, (Şekil: 8).

Dışının son abdomen sternit'i heyet umumiyesi itibarile küt köşelidir. Yumurta borusu çok geniş olarak uzamıştır. (Şekil: 5).

Erkeğin ses çıkarma organının iç iskelet nisbî olarak tam teşekkül etmiştir. Erkeğin birinci sternit'i 4 çift lahika taşır, bunlardan en içte olan çok geniş balta şeklindedir (Şekil: 9). İkinci sternit normal şekilde lahikalara sahiptir, fakat bunların gerek iç ve gerek dış kenarları gayri muntazamdır. Tergit II nin ancak iki adet arkadan görünen üç köşeli uçları vardır, fakat Tergit III ün tam teşekkül etmiş lahikaları vardır ve bunların genişlikleri uzunlukları kadardır. Bunlar arka nihayetinde içten ziyade dış tarafa doğru yuvarlaklaşmışlardır.

Type'ler, Bay Prof. Alkan'ın Anadolu'da Gaziantep'ten topladığı numunelere göre tavsifi yapılmıştır.

Holotype, erkek Hamburg Zooloji Müzesinde; Paratipe ♂♂ ve ♀♀

Ankara'da Prof. Alkan'ın, Hamburg Zooloji Müzesinin ve Hamburg'da W. Wagner'in koleksiyonlarındadır.

(*) Entomologische Mitteilungen aus dem Zoologischen Staatsinstitut u. Zoologischen Museum Hamburg No. 16, 1958. den.